

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Primae criticae S. Vet. Test. Lineae

Brockmann, Georg

Gryphiae, [1780?]

VD18 12995509

Cap. III. Critica Textus Herbaei.

urn:nbn:de:gbv:45:1-15734

absque regula describatur; nec literae cohaereant; nec carmen instar profae scribatur; neque spatium vacuum in linea relinquatur, coniectura assequi licet, quotuplici modo librarius errare atque textum vitare potuerit.

§. 37. Multa denique vitia ex imperita diuulsione vocum, continua serie scriptarum, notis margini adscriptis, numerorum notis, et abbreviaturis perperam lectis, literis edacitate temporum deletis aut admodum minutis deriuari possunt.

Sic lectiones *Ier.* 23, 33. *1 Par.* 2, 49. *2 Par.* 22, 2. ortae sunt.

C A P. III.

CRITICA TEXTUS HEBRAEI.

S E C T I O I.

S u b s i d i a c r i t i c a.

§. 38.

Quamuis, quem in impressis codicibus hebraeis habemus, textus varii generis vitiis abundet, (Cap. II. Sect. II. & III.) prouida tamen Dei cura factum est, vt supersint media,

B 3

quo-

quorum adminiculo menda corrigi, atque genuinae textus lectiones restitui possunt. De his *subsidiis* Critica textus sigillatim exponit, illorumque sobrium usum docet.

§. 39. Inter eiusmodi subsidia principatum tenet collatio locorum *parallelorum*, h. e. corrigendo, aut qua vocabula, aut qua argumentum suum similia. Caueat autem Criticus, ne diuersas eiusdem pensi recensiones, cum parallelis confundat; nec idem argumentum iisdem prorsus vocabulis, eodem ordine, eademque amplitudine explicandum fuisse, somniat; nec tandem orthographiae ac formae grammaticae in diuersae aetatis libris differentias, vitiorum loco habeat.

Confer. 1. *Par. II, 11. f. c. 2 Sam. 23, 8 — 13.*
2. *Par. 22, 2. c. 2 Reg. 8, 26.*

§. 40. Qui *codicis hebraeo-Samaritani* textum ex exemplari, Esdrino coeuo fluxisse statunt, ~~proximum ipsi~~ dabunt inter subsidia critica locum, procul dubio ipsi concedendum, si ab omni refictionis ad hebraeum exemplar, aut LXX. suspicione liberari posset. (§. 21. not.)

Pentateuchus Samar. vsque annum 1616 ex Patrum tantum citationibus notus erat. Samaritani gloriantur quidem, adseruari adhuc illius codicem, 13. anno habitationis Cuthaeorum

orum in Palaestina scriptum, ex quo occidentalibus communicata Apographa fluxisse, (quo iure incertum) putantur. Quoniam tamen illud exemplar nullius eruditorum oculis lustrari, ideoque apographorum cum prototypo collatio hucusque institui non potuit, dubia adhuc apographorum, in Polyglottis expressorum est auctoritas.

§. 41. Inter *versiones antiquas*, ex textu originali factas, graecae τῶν LXX., AQUILAE, SYMMACHI et THEODOTIONIS; *chaldaicae* ONKELOS et IONATHANIS Paraphrases; *Syriaca*, Peschito dicta, atque *latina* HIERONYMI eminent, et adminicula Critico suppeditant, a recentius ex aliis versionibus adornatis et interpolatis non aequè certo expectanda.

§. 42. Veterum de origine *versionis* τῶν LXX. narrationes fabulis refertas esse, nemo eruditorum dubitat. Vero proxima esse videtur, illorum sententia, qui a Iudaeis Alexandrinis elaboratam Pentateuchi versionem, tempore Ptolomaei Philadelphi, ad exemplar hebraeum, e Palaestina petiit, a Synedrii Aegyptiaci assessoribus, reuisam atque probatam esse, statuunt. Huic cum posthac a diuersis diuerso tempore factae reliquorum codicis librorum versiones iungerentur, haec, ab Alexandrinis recepta versio graeca communi τῶν LXX. nomine appellari coepit.

Antiquissima natalium huius versionis historia, quae IOSEPHO et PHILONI debetur, a IUSTINO MART. et EPIPHANIO diuersimode comta, dudum eruditorum fidem perdidit. vid. HUMPH. HODII *Dissert. contra Hist. Aristae.*

§. 43. Tanta huius versionis apud Iudaeos, ante Christum natum erat auctoritas, ut etiam ex inspiratione illam profectam esse crederent. Eam tamen, Apostolorum primorumque ecclesiae Christianae doctorum temporibus adhuc seruata, apud Iudaeos perdidit, cum Christianorum magis, quam suae causae fauere videbatur.

Quem locum primis a N. C. seculis apud Iudaeos tenuerit, IOSEPHI, IUSTINI M. et TERTULLIANI loca loquuntur, recentioribus Talmudistarum dictis non confutanda.

§. 44. Magno autem criticae S. damno versionis huius textus, inde a prima sua aetate, librariorum ac criticastrorum maxime culpa, vitiis laborat, a quibus neque Veterum recensionibus, neque recentiorum editionibus purgari adhuc potuit.

Neque ORIGENIS *Hexaplis*, neque LUCIANI, HESYCHII, BASILII *recensionibus* huius versionis textus purus seruari potuit. Impressae eius editiones quaedam codicis Alexandrini, quaedam Vaticani lectiones exprimunt.

§. 45.

§. 45. Reliquarum versionum graecarum historia ac textus admodum incertus est, AQUILAE, Pontici, Hadriano imperante: THEODOTIONIS, Ephesii, temporibus Commodi: SYMMACHI, Samaritani, Seueri sub imperio factae creduntur. Superfunt saltem illarum fragmenta.

Versionum harum fragmenta FLAMINIUS NOBILIS, DRUSIUS, MONTEAUCON collegerunt.

§. 46. Versionum *chaldaicarum* prae-
cipuae sunt: Targum ONKELOS in Pentateuchum, et IONATHANIS BEN UZIEL in Prophetas. Reliquae, PSEUDO - IONATHAN et HIEROSOLYMITANA in Pentateuchum; IOSEPHI LUSCI in Hagiographa; incertorum Auctorum in V. Megilloth, Esther et Chronicorum libros, neque aetate sua, neque auctoritate illis pares sunt.

§. 47. *Syriacorum* versionum antiquissima, ad textum originalem facta, *Peschito* (simplex) ad differentiam *figuratae* dicta, hanc et aetate et auctoritate antecellit.

Sunt, qui simplicem Salomonis et Hiramii tempore, sunt, qui ab ASSA sacerdote Samaritan misso, (2 Reg. 17.) sunt denique qui diebus Abgari elaboratam esse statuunt. Figurata IACOBUS EDESSEUS a 704. reu-
disse putatur.

B 5

§. 48.

§. 48. Ea tandem versio *latina*, quam HIERONYMUS ex textu hebraeo adornauit, (quam vulgatam esse perperam asserunt,) non contemnendos Critico praestaret vsus, si integritati suae restitui posset.

Vulgatae textus, quem concilium Trident. pro authentico declarauit, ex diuersis antiquis versionibus latinis mixtus est.

§. 49. Quamuis autem harum, (ac aliarum forte) versionum testimonia in restituenda genuina textus lectione vsui esse possint; certis tamen *cautionibus* textum ex illis mutandi pruritus coercendum esse, a §. 41. dicta docebunt.

Exemplis, ex *Pf. II, I. 28, II. petitis* versionum vsus illustrabitur.

§. 50. Monendum scilicet est. 1) Interpretis periphrasin variae lectionis suspicionem mouere non posse; neque 2) ab inusitata vocis explicatione, ad aliam interpretis lectionem tuto concludi; nec 3) interpretis lectiones vbiuis coniecturando assequi.

§. 51. Praeterea Criticus caueat, 4) ne lectionem ex versione, vel male intellecta ortam pro varia textus originalis habeat; aut 5) corruptam interpretis lectionem sequatur, textum emendaturus; aut 6) interpreti tribuat,
versio-

versioni eius interpolata; aut 7) apertis illorum vitiis in venandis variis lectionibus abutatur.

§. 52. Versionibus utiliter iunguntur textus *citationes*, quae in N. T. IOSEPHO, Talmude, Rabbinorum ac Patrum scriptis occurrunt. Licet enim plerumque scriptores N. T. ac IOSEPHUS V. T. dicta ex versione LXX. citauerint; antiquis autem lectionibus Talmudicis et Rabbinorum in impressis codicibus lectiones textus Masorethici saepius substitutae sint; Patres denique communissime versiones sequantur; passim tamen genuinam lectionem, aliunde cognitam, testimonio suo comprobare possunt.

Citationes N. T. quae textum originale non sequuntur, ad minimum LXX. lectiones confirmare possunt.

§. 53. Codicibus *Mssptis* atque antiquioribus *editionibus* non vltimum locum daremus, si modo prototyporum, ex quibus fluxerunt aetas certo definiri posset. Quoties tamen Versionum lectiones confirmant, toties Ante-Masorethicarum lectionum testes esse possunt.

Notitiam Msptorum et editionum dabunt WOLFFII *Bibl. hebr.* et MASCHII *editio Biblioth. S. LONGII.*

SECTIO

S E C T I O II.

Lectionum variantium collectiones.

§. 54. Postquam praeiudicata Veterum, de incorrupta textus lectione opinio, Theologorum animis excussa est, manifesta vitiorum textus indicia, et codicum dissensum, religioni tamen innoxium, ostendendo, grati Criticorum in colligendis variis lectionibus studium aestimabunt, quibus versionum ac codicum usus denegatus est.

§. 55. In observandis autem variis codicum lectionibus *Masoretharum, Orientalium ac Occidentalium, b. Ascher et b. Naphali* laudandam sedulitatem aemulati sunt recentiores Iudaeorum Critici TODROSIUS, LONZANUS, NORZIUS, loco, quem apud suos obtinuerunt, non indigni.

§. 56. Horum tamen studia longe superavit Christianorum diligentia, quibus Bibliorum editiones cum variis lectionibus debemus, et inter quos eminent IO. HENR. MICHAELIS, CARL FRANC. HOUBIGANT, et BENJ. KENNICOT.

§. 57. Palmam illis fere dubiam reddidit IO. BERN. DE ROSSI variis lectionibus V. T. absque textu editis. Debita tamen laude sua
non

non priuandi, qui aut Veterum interpretum, aut Msptorum, aut antiquiorum editionum, aut Talmudis et Rabbinorum lectiones separatim collegerunt.

§. 58. Ingens quidem est variantium, hucusque collectorum numerus, non tamen dubium est, quin adhuc augeri possit. In votis autem illud magis est, vt ex omni hoc apparatu lectiones, quae V. T. interpretationem faciliare possunt, prudentis Critici studio excerpantur.

SECTIO III.

Regulae Criticae.

§. 59. Cum in diuersis textus exemplaribus magna lectionum obseruetur diuersitas, nec quaenam ex illis genuina sit, textum cum Auctorum autographis conferendo inuestigari possit, aliunde petitis rationibus, ad regulas Criticas examinandis, reliquis praeferenda lectio definienda est.

§. 60. In inuestiganda autem et eligenda genuina lectione, Critici iudicium *testimoniis* potissimum et *aequitate* regitur. Illa aut in ipsis textus codicibus exhibentur, aut ex versionibus et citationibus colliguntur: Haec lectionem

nem

nem perfectionibus Auctoris, qua talis, maxime conuenientem praeserendam suadet. Testimoniorum consensu lectionis *Auctoritas*: conuenientia lectionis cum perfectionibus Auctoris illius *probitas* nititur.

§. 61. Cum, quem in codicibus impressis habemus, textus ex probae notae Msptis fluxerit, (§. 26.) corrigendi pruritus proderet, qui eius lectiones, *probitate* non destitutas, sine graui ratione deserere, et pro mendosa habere vellet.

Quamuis enim codices impressi textum Masoreticum seruant, lectiones tamen inde a Sec. XII probatas exhibent

Criticorum regula: Lectionem rariorem usitati praeserendam esse, fallere potest.

§. 62. Quodsi autem lectionem textus mendosam esse satis manifeste constet, de eius *emendatione* ex fontibus *Sept. I.* huius capituli indicatis, cogitandum est, ita tamen, ut in illorum usu, quam inculcavimus circumspectionem adhibeamus.

§. 63. Quo antiquiores, puriores, accuratiores, plures, codices, versiones, citationes, lectioni testimonium perhibent, eo *maior* illius est auctoritas. (§. 60.)

§. 64. Quodsi autem inter hos testes non conueniat, caetera vero omnia paria sint, testi-

testimonium codicis versioni, versionis citationi, praeferendum est. Plurium tamen versionum atque citationum consensus, codicum auctoritatem; plurium citationum conuenientia versionum auctoritatem minuere potest, si saltem testes debito modo numerentur.

Caetera paria sunt, si codices, versiones, citationes, studio ex textu originali factae, nec interpolatae aut correctae sunt.

§. 65. Ex pluribus autem lectionibus variantibus, *aequalis auctoritatis*, illa praeferenda est, ex qua mendosam textus lectionem facillime nasci potuisse, *Cap. II. Sect. III.* ostendit.

Conf. CLERICI *ars Critic. P. III. Sect. I. c. XVII. §. 21. 25.*

§. 66. Criticus tamen, textum emendaturus probiori illius lectioni, aliam, solis testimoniis nixam, praeferre dubitabit.

Hanc ob causam lectionem ויקרא Exod. 2, 22. cum DE ROSSI in ויקרא mutare dubitarem.

SECTIO IV.

Critica coniecturalis.

§. 67. Si quis lectionem auctoritate nulla munitam, probabiliter tamen genuinam, atque in receptae locum substituendam iudicat,

Con-

Coniectura critica utitur. Huiusmodi lectiones coniecturales temere quidem non in textum admittendae sunt, modeste tamen ab artis criticae peritis proponi possunt.

Lectiones coniecturales (סבירין) KENNICOTI codices confirmarunt.

§. 68. Rationes autem *probabiles*, quae textus lectionem suspectam reddere possunt, ex defectu probitatis illius desumendae sunt; qui tamen verus et apparens, maior et minor esse potest. Hinc graduum probabilitatis ponderatio Critico commendanda.

Apparentis probitatis defectus exempla, Ps. 8, 2. 110, 3. Ios. 24, 19. suppeditant.

§. 69. Lectioni coniecturali, praeter probitatem suam, probabilitatem conciliabunt, detecta natalium suspectae vestigia. conf. *Cap. II. Sect. III.*

Exempli loco sint lectiones, quas 1 Sam. 6, 19. receptae substituendas iudicant.

§. 70. *Facultatem criticam* sibi acquiraturus, solida linguae hebraeae atque cognatarum scientia, et necessariis criticis notitiis praeparatus, stylum auctoris sui familiarem sibi reddat, atque aliorum iudicia ad praecepta Critica examinando prius se exerceat, quam ipse aliquid moliatur. Ita paulatim bene iudicandi facultas ipsi veniet.